

Innst. 296 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:64 S (2015–2016)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Anette Trettebergstuen, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om en ny innordning av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier, der minstesatsene heves

Til Stortinget

Sammendrag

Produksjonsstøtte til nyhets- og aktualitetsmedier er en sentral del av den norske mediestøtten. Støtten skal bidra til å opprettholde et mediemangfold med høy kvalitet og uavhengig journalistikk.

Forslagsstillerne mener det er behov for en ny innretning av ordningen med produksjonstilskudd som i sterkere grad kommer lokalavisene til gode.

Forslagsstillerne ønsker en ordning med høyere minstesats, slik at avisene som i dag mottar under 1 mill. kroner, får økt sine tilskudd.

Dersom endringene skal gjøres innenfor dagens ramme, vil de største avisene måtte ta store kutt. Det er derfor nødvendig å øke den totale rammen samtidig som omleggingen bør skje over noe tid, for eksempel tre år. På den måten vil den årlige økningen gjøre det mulig å gjennomføre endringen uten at de største mottakerne må vesentlig ned fra dagens nivå.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en heving av minstesatsene i produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og fremme forslag til Stortinget om dette.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hege Haukeland Liadal, Sonja Mandt, Jorid Holstad Nordmelan og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Laila Marie Reiertsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til forslaget der det bes om at ordningen med produksjonstilskudd får økte minstesatser, slik at avisene som i dag mottar under 1 mill. kroner, får økt sine tilskudd. Det vises til at det generelt er et kraftig prispress og fragmentering i annonsemarkedet og at lokalavisene er spesielt sårbare i den digitale omstillingen.

Komiteen anser at formålet med produksjonstilskuddet er å stimulere til mediemangfold, inkludert medier i markeder som er for små til å være bærekraftige og alternativer til ledende medier i større markeder. Komiteen viser videre til at ordningen fra 2014 er plattformnøytral, dvs. at tilskudd gis både for publisering på papir og digitale plattformer. Komiteen registrerer også at den i løpet av 2016 vil omfatte ukeaviser.

Komiteen er kjent med at fordelingen av produksjonstilskuddet er regulert i forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier og beregnes på bakgrunn av medienes opplag, utgivelseshyppighet, utgiversted, spredning og lokal konkurranseposisjon.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, registrerer at Medietilsynet har foretatt økonomiske vurderinger og at det ifølge tilsynet er slik at den negative utviklingen i medieøkonomien ikke er isolert til bestemte grupper av

medier. Tilsynet viser videre til at flertallet av de tilskuddsberettigede mediene har en beskjeden digital tilstedeværelse, og at utviklingen på annonsemarkedet vil øke presset for å få plass digitale løsninger.

Flertallet anser dagens ordning som fleksibel, fordi tilskuddssatsene for hvert enkelt år fastsettes på bakgrunn av den økonomiske utviklingen i de ulike gruppene av tilskuddsmottakere. Dette åpner bl.a. for at tilskuddsbeløpene og satsene kan endres dersom den økonomiske situasjonen i en gruppe av medier forverres i forhold til andre grupper.

Flertallet viser til at det er igangsatt et arbeid gjennom Mediemangfoldsutvalget og forutsetter at også produksjonsstøtten drøftes i dette arbeidet.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til Medietilsynets vurdering av behovet for tilskudd ut fra driftsøkonomien i de enkelte mediene og i henhold til hvilke ressurser mediene har for å møte den forventede fremtidige utviklingen. Medietilsynet konkluderer med at mediene som mottar mindre enn én million kroner i tilskudd, ikke har et større driftsøkonomisk behov for økning av tilskuddet enn de øvrige mediene som mottar produksjonstilskudd. Dette flertallet ser også at Medietilsynets utredning peker på at særlig en gruppe blant de minste mediene, nr. 1 og alenemediene med mellom 4 000 og 6 000 i opplag, har en langt bedre økonomisk stilling enn de andre mediene i ordningen. Flere av disse mottar mindre enn én million kroner i tilskudd i året. For disse avisene spiller produksjonstilskuddet også en begrenset rolle i driftsøkonomien. I 2014 utgjorde produksjonstilskuddet 2,8 prosent av driftsinntektene i nr. 1 og aleneaviser med mellom 4 000 og 6 000 i opplag.

Dette flertallet anser dagens tilskuddsordning for å være treffsikker og fleksibel, fordi tilskuddssatsene for hvert enkelt år fastsettes på bakgrunn av den økonomiske utviklingen i de ulike gruppene av tilskuddsmottakere. Dette åpner blant annet for at tilskuddsbeløpene og satsene kan endres dersom den økonomiske situasjonen i en gruppe av medier forverres i forhold til andre grupper. Dette flertallet støtter statsrådets vurdering (se vedlegg) om at en generell justering av tilskuddet ut fra hvor mye tilskudd det enkelte medium har mottatt i tilskudd foregående år, vil være en langt mindre treffsikker løsning.

Dette flertallet viser til at regjeringen i september 2015 oppnevnte Mediemangfoldsutvalget. Utvalget skal blant annet utrede hvilke mål staten skal ha for mediemangfoldet og hvordan statens økonomiske virkemidler, herunder kringkastingsavgiften og produksjonstilskuddet, best kan innrettes for å stimulere til et fortsatt mediemangfold i Norge. Dette

flertallet ser at forslaget som forslagsstillerne tar til orde for, vil innebære en fullstendig omlegging av tilskuddsordningen. Det følger av Sundvolden-erklæringen at regjeringen ønsker at pressestøtten over tid skal omlegges og nivået reduseres. Dette flertallet viser til Mediemangfoldsutvalgets arbeid og mener det vil være naturlig å se en omlegging av pressestøtten i sammenheng med utvalgets innstilling.

Dette flertallet peker på at dagens innretning av produksjonstilskuddet bør vurderes av Mediemangfoldsutvalget. Selv om ordningen kan sies å være treffsikker, noterer dette flertallet seg at noen få aktører får en veldig stor andel av tilskuddet. Det er ifølge dette flertallet verdt å se på om mediemangfoldet ville vært enda bedre tjent med en noe jevnere fordeling enn dagens ordning legger opp til. Dette flertallet mener at man i den forbindelse bør se på mulige ordninger som styrker lokalavisenes muligheter til innovasjon og utvikling for å sikre kvalitetsjournalistikk og mer bærekraftig distribusjon av denne. Dette flertallet merker seg at Arbeiderpartiet har forlatt egen politikk hvor et tak på produksjonstilskuddet til enkeltmedier ville sørget for at det ville vært mulig å fordele betydelige beløp innenfor dagens rammer, til flere og mindre aktører. Dette flertallet er godt kjent med de utfordringene hele mediebransjen møter og ser derfor frem til Mediemangfoldsutvalgets rapport med stor interesse. Det er dette flertallets oppfatning at konserverende politikk, tuftet på tenkningen om at dagens mediebilde skal danne mal for fremtiden, ikke er det bransjen trenger. Mediemangfold er demokratisk infrastruktur. Norsk mediemangfold er viktig for språkrøkt, kulturformidling og integrering, og kritisk journalistikk er en viktig vokter av demokratiet. Dette flertallet mener vi må ha en prinsipiell tilnærming i mediepolitikken, hvor hovedmålet er å sikre godt norsk innhold i et lite marked og språkområde. Fremtidens ordninger skal legge til rette for kvalitetsjournalistisk innholdsproduksjon. Disse ordninger bør i så stor utstrekning som mulig være uavhengig av eierskap, formidlingskanal eller plattform.

Komiteen viser til at formålet med produksjonstilskuddet er å bidra til et sterkt mediemangfold over hele landet. Lokalavisene utgjør en svært betydningsfull del av den norske avisfloraen, og representerer sentrale forutsetninger for lokaldemokrati og som nyhetsformidlere og identitetsbærere i lokalsamfunnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at avisene opplever svært tøffe tider i kampen om lesere og annonsekroner. Mange av de

mindre avisene har også kommet kort i den digitale overgangen. Med et høyere produksjonstilskudd vil de kunne sikres videre drift og mulighet til å utvikle gode nettaviser, noe som på sikt kan gjøre lokalavisene mindre avhengige av statlige tilskudd.

Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen ikke ser verdien av å kunne gi lokalavisene et økonomisk løft.

Disse medlemmer viser til at Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen har foreslått å redusere nivået på produksjonstilskuddet i to statsbudsjett (2014–2015) og tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2016.

Disse medlemmer mener kombinasjonen av å ville kutte i produksjonstilskuddet samt motstanden mot å ville heve minstesatsene vitner om en regjering som ikke tar inn over seg de krevende tider lokalavisene gjennomlever. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sine alternative budsjetter har satt av langt mer penger til produksjonstilskudd enn regjeringspartiene. Disse medlemmer viser videre til at en eventuell innføring av en ny ordning for høyere minstesatser bør kombineres med en økning i rammen og at endringen bør gjennomføres over en periode på for eksempel tre år, slik at de største avisene slipper å oppleve store kutt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en heving av minstesatsene i produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og fremme forslag til Stortinget om dette.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede en heving av minstesatsene i produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og fremme forslag til Stortinget om dette.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:64 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Anette Trettebergstuen, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om en ny innordning av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier, der minstesatsene heves – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 19. mai 2016

Svein Harberg

leder

Kårstein Eidem Løvaas

ordfører

Vedlegg

**Brev fra Kulturdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen,
datert 11. april 2016**

Vurdering av dokument 8:64 S (2015–2016) – representantforslag om en ny innordning av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier, der minstesatsene heves

1 Bakgrunn

Jeg viser til brev fra familie- og kulturkomiteen datert 29. mars 2016. I brevet ber komiteen om en vurdering av dokument 8:64 S (2015-2016) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Anette Trettebergstuen, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal.

I forslaget bes det om at ordningens minstesatser økes, slik at avisene som i dag mottar under én million kroner får økt sine tilskudd. Forslagsstillerne viser bl.a. til at disse avisene har en særlig svak økonomi. Det vises også til at det generelt er et kraftig prispress i annonsemarkedet og at lokalavisene er spesielt sårbare i den digitale omstillingen. I følge forslagsstillerne vil økt støtte til de minste avisene bidra til at disse sikres videre drift og midler til en nødvendig digital omstilling.

2 Om produksjonstilskuddet til nyhets og -aktualitetsmedier

Formålet med produksjonstilskuddet er å opprettholde et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk, inkludert medier i markeder som er for små til å være bærekraftige og alternativer til ledende medier i større markeder. Fra og med 2014 har ordningen vært plattformnøytral, dvs. at tilskudd gis både for publisering på papir og digitale plattformer. I løpet av 2016 vil også produksjonstilskuddet til ukeaviser innarbeides i ordningen¹.

Fordelingen av produksjonstilskuddet er regulert i forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. Produksjonstilskuddet til det enkelte medium beregnes på bakgrunn av mediens opplag, utgivelseshyppighet, utgiversted, spredning og lokal konkurranseposisjon, jf. forskriften § 9:

- Nummerén- og alenemedier (dvs. medier som er størst eller alene på sitt utgiversted) med mellom 1 000 og 6 000 i opplag får et

fast beløp med utgangspunkt i antall ukentlige utgivelser. Nummerén- og alenemedier som har mindre enn 4 000 i opplag mottar et ekstra tilskudd.

- Nummertomedier (dvs. medier som har en større konkurrent på utgiverstedet) som utkommer med minst én utgave per uke og har et gjennomsnittlig nettoopplag på minst 1 000 beregnes på bakgrunn av samlet årsopplag multiplisert med en tilskuddssats. Fordelingen til nummertomedier beregnes iht. tre ulike tilskuddssatser som skal gjenspeile de ulike avisenes konkurranseposisjon: 1) riksspredte dagsaviser, 2) medier i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim og 3) medier som utkommer i øvrige deler av landet.

3 Vurdering

Jeg vurderer i det følgende om det er behov for å endre produksjonstilskuddets innretning, slik at mediene som mottar under én million kroner får økt sine tilskudd, og hvorvidt dette er en treffsikker måte å innrette ordningen på.

**3.1 ER DET BEHOV FOR Å ØKE TILSKUDET TIL
MEDIER SOM MOTTAR MINDRE ENN ÉN MILLION
KRONER I PRODUKSJONSTILSKUDD?**

Jeg har bedt Medietilsynet utrede om medier som i dag mottar mindre enn en million kroner har behov for økt produksjonstilskudd, og om disse mediene har større behov for tilskudd enn andre medier som mottar produksjonstilskudd. Tilsynet har vurdert behovet for tilskudd ut fra driftsøkonomien i de enkelte medium og i henhold hvilke ressurser mediene har for å møte den forventede framtidige utviklingen. Medietilsynet har lagt til grunn siste tilgjengelige regnskapstall for mediene (2014). Medietilsynet konkluderer med at mediene som mottar mindre enn én mill. kroner i tilskudd ikke har et større driftsøkonomisk behov for økning av tilskuddet enn de øvrige mediene som mottar produksjonstilskudd. I følge tilsynet er den negative utviklingen i medieøkonomien ikke isolert til bestemte grupper av medier. Tilsynet viser videre til at flertallet av de tilskuddsberettigede mediene har en beskjeden digital tilstedeværelse, og at utviklingen på annonsemarkedet vil øke presset for å få på plass digitale løsninger. Tilsynet mener at det er vanskelig å anslå hvor mye en slik satsning i de enkelte mediehus vil koste. Det pekes imidlertid på at medier som tilhører mediekon-

¹ En utvidelse av ordningen til å omfatte ukeaviser har blitt notifisert til EFTAs overvåkningsorgan (ESA). Departementet tar sikte på at ESA vil komme en beslutning om dette før sommeren 2016.

sern stiller sterkere enn medier som står utenfor konsern. Konsernene har ofte allerede utviklet digitale fellesløsninger som det enkelte medium kan delta i. Konsernene har også finansielle ressurser til å videreutvikle disse løsningene når behovene oppstår.

Etter mitt syn tilsier Medietilsynets utredning at det ikke er behov for å særskilt øke tilskuddet til medier som mottar mindre enn én million i tilskudd. Jeg viser for øvrig til at særlig en gruppe blant de minste mediene, nr. 1 og alenemediene med mellom 4 000 og 6 000 i opplag, har en langt bedre økonomisk stilling enn de andre mediene i ordningen. Flere av disse mediene mottar mindre enn én million kroner i tilskudd i året. For disse avisene spiller produksjonstilskuddet også en begrenset rolle i driftsøkonomien. I 2014 utgjorde produksjonstilskuddet 2,8 prosent av driftsinntektene i nr. 1 og aleneaviser med mellom 4 000 og 6 000 i opplag.

3.2 VIL DET VÆRE TREFFSIKKERT Å ØKE SATSENE TIL MEDIER SOM MOTTAR MINDRE ENN ÉN MILLION KRONER?

Beregning av tilskudd skjer på grunnlag av opplysninger om antall utgivelsesdager, årsopplag og konkurranseposisjon i året før tilskuddsåret. Tilskuddsbeløp og -satser til de ulike mediene fastsettes av departementet på bakgrunn av bevilgningen for det enkelte år og den økonomiske utviklingen i de ulike gruppene av nyhets- og aktualitetsmedier. Et forslag til fordeling av midlene forelegges hvert år mediebedriftenes hovedorganisasjoner for uttalelse.

Etter min vurdering vil en generell justering av tilskuddet ut i fra hvor mye tilskudd det enkelte medium har mottatt i tilskudd foregående år være en lang mindre treffsikker løsning enn hva som følger av dagens ordning. Dagens ordning er treffsikker og fleksibel, fordi tilskuddssatsene for hvert enkelt år fastsettes på bakgrunn av den økonomiske utviklingen i de ulike gruppene av tilskuddsmottakere. Dette åpner bl.a. for at tilskuddsbeløpene og satsene kan endres dersom den økonomiske situasjonen i en

gruppe av medier forverres i forhold til andre grupper. Jeg understreker at beregning av støtte slik forslagsstillerne foreslår vil kreve en omfattende omlegging av produksjonstilskuddet, siden dette fundamentalt vil endre ordningens system for beregning av tilskudd. Jeg vil på dette grunnlag fraråde en beregning av tilskudd basert på hvor mye tilskudd mottakerne tidligere har mottatt. Etter mitt syn gir dagens ordning, hvor tilskuddssatser og beløp fastsettes årlig av departementet, en tilstrekkelig fleksibilitet til å ivareta særskilte behov mellom de ulike gruppene av tilskuddsmottakere.

Forslagsstillerne viser til at dersom endringene skal gjøres innfor dagens ramme, vil de største avisene måtte ta store kutt. Forslagsstillerne tar derfor til orde for å øke ordningens totale ramme, samtidig som omleggingen bør skje over noe tid. Det følger av Sundvolden-erklæringen at regjeringen ønsker at pressestøtten over tid skal omlegges og nivået reduseres.

I september 2015 oppnevnte regjeringen Mediemangfoldsutvalget. Utvalget skal bl.a. utrede hvilke mål staten skal ha for mediemangfoldet og hvordan statens økonomiske virkemidler, herunder kringkastingavgiften og produksjonstilskuddet best kan innrettes for å stimulere til et fortsatt mediemangfold i Norge. Utvalget skal levere sin utredning i form av en NOU til Kulturdepartementet innen 1. mars 2017. Etter min mening bør vi avvente utvalgets innstilling før det gjøres vesentlige endringer i dagens tilskuddsordninger.

4. Konklusjon

Jeg mener at det ikke kan påvises et behov for en generell økning av tilskuddet til medier som i dag mottar mindre enn én million kroner. I alle tilfeller vil jeg fraråde at beregning av tilskudd knyttes til tidligere mottatt tilskudd. Dette vil kreve en fullstendig omlegging av tilskuddsordningen. Vesentlige endringer i tilskuddsordningene bør avvente Mediestøtteutvalgets innstilling.

